VI TAR ANSVAR FÖR DANDERYD

Danderyd kan mycket bättre!
www.socialdemokraterna.se/danderyd

Socialdemokraternas budget för Danderyds kommun 2027

Ansvar och långsiktighet – våra förslag i korthet

Vi Socialdemokrater anser inte att 2027 är året då kommunen ska ha fokus på överskott eller besparingar i verksamheterna för unga och äldre. Snarare tvärtom med tanke på situationen inom skola och förskola och måendet bland kommunens unga, samt den demografiska utvecklingen med en allt större andel äldre.

- Socialdemokraterna satsar **25Mkr** mer än majoriteten på skola och förskola för utveckling av kvaliteten och för att undvika ytterligare nedskärningar, nedläggningar och för att succesivt gå mot en högre personaltäthet i skola och förskola – det som forskningen visar ger bäst effekt på skolresultat, psykisk hälsa och välmående hos barn och unga. Vi motsätter oss strategin att tillföra temporära och tidsbegränsade anslag likt de i majoritetens budget. Vi motsätter oss också majoritetens strategi att konsekvent belägga våra skolor med besparingsbeting genom att inte räkna upp kostnaderna tillräckligt från år till år. Det ger verksamheterna en svårhanterlig planering och skapar osäkerhet som inte gynnar barnen, eleverna och personalen.

- Socialdemokraterna stärker socialförvaltningen med ytterligare **15Mkr** främst till gagn för våra äldre. Vi väljer bland annat att göra det genom att höja ersättningarna för hemtjänstcheck och omsorgspeng med ytterligare 2% utöver majoriteten, samt att återföra 10Mkr som majoriteten dunkelt valt att lägga i en så kallad reserv under KS utan vidare motivering. Vi hoppas detta ska ge personalen en förbättrad arbetsmiljö, mindre stress och mer tid tillsammans med våra äldre och behövande. Våra tillförda resurser ger riktiga möjligheter till kvalitetsförbättringar långsiktigt gällande trygg omsorg och medicinsk omvårdnad men även mat och social samvaro.

- Socialdemokraterna tillför ytterligare **10Mkr** till Kultur- och fritidsnämnden för en mer rättvis, meningsfull och drogfri fritid för alla Danderyds unga. Majoritetens förslag innebär en besparing på kulturen och idrotten då de i sitt ordförandeförslag har valt att inte ersätta verksamheterna för pris- och löneökningar. Samtidigt presenterar ordföranden ”en satsning” om 2Mkr för att hålla liv i Kvarnparksbadet i sitt förslag. Dessa medel är ingen satsning utan är nödvändiga underhållsmedel för vårt enda utomhusbad. Socialdemokraternas budgetförslag omfattar bland annat steg mot att införa nolltaxa på plan- och hallhyror för ungdomsverksamhet, samt mer resurser till kulturen. Vi vill ta krafttag för att komma till bukt med drog- och alkoholkonsumtionen bland barn och unga och vill satsa drygt 3Mkr på förebyggande arbete.

- Vi stärker den återinrättade Fastighetsnämnden med ytterligare **8Mkr** för att förbättra underhållet i våra fastigheter och för att undvika att skjuta kostnader på kommande generationer. M, L och KD har historiskt slarvat med underhållet av våra fastigheter och dragit på oss kommuninvånare omfattande underhållsskulder. Socialdemokraternas ambition är att kommunen ska vara en ansvarstagande och professionell fastighetsägare, samt att ge våra medborgare fullgoda och fräscha lokaler oavsett om det gäller våra barn eller äldre. Vi ska inte försätta oss i situationer likt den i pensionärsradhusen i Enebyberg där det gått så långt att majoriteten är beredda att i princip ge bort en långsiktig tillgång till en privat aktör då man systematiskt slarvat med underhållet och nu inte tycker sig ha råd att renovera radhusen.

- Vi accepterar majoritetens budgetförslag gällande Tekniska nämnden. Vi skulle dock vilja se andra prioriteringar och bättre kontroll inom nämndens verksamhet. Vi vill att förvaltningen ska fokusera på planerat underhåll av våra anläggningar samt trygghetsskapande åtgärder inom trafik och närmiljö. Att inte underhålla sina tillgångar är dokumenterat mycket dåligt och med den strategin skjuter vi kostnader framför oss som ofta blir mycket större senare. Dåligt underhåll har vi tyvärr flera exempel på i vår kommun genom historien – gällande såväl fastigheter som väg och VA. Inom nämndens verksamhet har vi också sett flera tvivelaktiga satsningar den senaste mandatperioden, exempelvis den onödiga vägen över Gränsgärdet, Danatrappan, dyra hamnavtal och bullerplank. Vi vill se en mycket mer effektiv och transparent Teknisk nämnd under kommande år och ser besparingsmöjligheter inom administrationen.

- Majoritetens föreslagna ”reserv” inom budgeten även för 2027 för eventualiteter är fortfarande en ny budgetpost. Tidigare har oförutsedda kostnader (och tyvärr historiskt även förutsedda kostnader på grund av för strama budgetar) hanterats via tilläggsanslag. Vi socialdemokrater ser poängen med att KF har medel mer lättillgängligt inom ramarna för årsbudgeten och att vi gemensamt resonerar kring risker i kommande årsbudget i termer av ”reserv” och att posten görs tydlig. Storleken på en sådan reserv är dock svår att uppskatta då reserven enligt majoriteten ska omfatta oförutsedda kostnader i hela verksamheten och i alla nämnderna. **Vi vill med eftertryck poängtera att exempelvis underfinansiering i form av för lågt kalkylerade pris- och löneökningar i kärnverksamheter inte kan kvalificera sig för uttag ur reserv**. Vi förutsätter att uttag ur reserven hanteras via KF i en likartad process som vid beslut om tilläggsanslag. Vi motsätter oss majoritetens föreslag att detta nu ska hanteras i KS. Vi föreslår att reserven för 2027 sätts till 5Mkr istället för majoritetens 25Mkr och att den endast avser riktigt oförutsedda kostnader exempelvis i händelse av krig och kris.

- **Gällande resultatmål**. Majoriteten har under de senaste åren visat ett mycket bristfälligt budgetarbete där man år efter år har haft betydligt större överskott än det man själv budgeterat. Givetvis skapar det en stor osäkerhet för oss i opposition. Bara den senaste femårsperioden har M, L och KD ackumulerat missat sina egna budgetmål med drygt en kvarts miljard kronor. Då är inte 2026 inräknat där man också gravt misslyckats med sitt budgetarbete enligt sina egna prognoser. Mot denna bakgrund är det mycket svårt som oppositionsparti att förhålla sig till majoritetens budgeterade resultatmål för 2027 då man år efter år visat på extremt dålig målstyrning i sitt budget- och prognosarbete. Vi vet helt enkelt inte om vi kan lita på majoritetens beräkningar och budget som underlag för vårt budgetarbete.

VI TAR ANSVAR FÖR DANDERYD

Danderyd kan mycket bättre!
www.socialdemokraterna.se/danderyd

Generellt är Socialdemokraternas budgetförslag mer robust och långsiktigt än majoritetens och innebär ett större fokus på mer resurser till verksamheter som berör barn, unga och äldre.

Socialdemokraterna ser också stora behov av fler investeringar, reinvestering och underhåll i våra fastigheter och anläggningar samt att säkerställa att fastigheterna behålls i kommunal ägo och vi ökar därför investeringstakten 2027-29 jämfört med majoriteten.

Vi ser ett stort behov av fler och mer ändamålsenliga idrottsanläggningar och vill därför påbörja utbyggnaden av Mörbyhallen för truppgymnastiken samt under planeringsperioden börja projektera för en ny sporthall och en fullstor fotbollshall och se över våra ishallar. Vi är överens med de flesta andra partier om att vi behöver snabba upp arbetet med det nya badhuset. Vi vill också snarast påbörja den omfattande renoveringen av seniorradhusen i Enebyberg som majoriteten låtit förfalla. Vi vill långsiktigt också verka för att vi bygger ett kommunal- och kulturhus i kommunal ägo för att undvika dyra inhyrningar och för att skapa en ny mötesplats för kommuninvånarna.

Se vidare vår lista på prioriterade investeringsprojekt för perioden 2027-2029 nedan.

Socialdemokraternas budgetförslag

Finansiering

- Socialdemokraterna satsar **57Mkr mer** än ordförandeförslaget på kommunens kärnverksamheter. Vårt förslag finansieras genom att:
    - Resultatmålet för 2027 sätts till +5.0Mkr jämfört med majoritetens förslag om +19.0Mkr *(14.0Mkr)*
    - Skattesatsen bibehålls för 2027, 18.25kr istället för majoritetens förslag om 18.15kr *(19.0Mkr)*
    - Minskad konsultinhyrning, effektivisering av kommunens centraladministration och chefsled inklusive avbrytande av processen av ge bort pensionärsradhusen i Enebyberg. *(4.0Mkr)*
    - Reserven som inrättades 2026 är ett vettigt initiativ från majoriteten men med ett diffust presenterat motiv och användning. Intill dess att i vilka lägen reserven ska användas klarnat ser vi inte vad den ska tjäna för syfte och vi behåller endast den öronmärkta delen avseende Kommunstyrelsen (5Mkr) och för extraordinära kostnader kopplade till exempelvis krig och kris. *(20.0Mkr)*

Socialdemokraterna yrkar bifall till Kommunstyrelsens ordförandes förslag till budget 2027 med följande ändrings- respektive tilläggsyrkanden:

Ändringsyrkande gällande skattesats för 2027
Oförändrad skattesats för 2027 jämfört med 2026: 18.25 kr

Ändringsyrkande gällande finansiella indikatorer för 2027
Resultatmålet sätts till +5.0Mkr istället för +19.0Mkr

Ändringsyrkande gällande reserv i KS för 2027
Reserven sätts till +5.0Mkr istället för +25.0Mkr

VI TAR ANSVAR FÖR DANDERYD

Danderyd kan mycket bättre!
www.socialdemokraterna.se/danderyd

Kommunstyrelsen – minskat anslag om 1Mkr *(Tilläggsyrkande)*

- Minskad användning av konsulter och inhyrningar, effektivisering av centraladministration, chefsled, kommunikation – **+3.5Mkr**
- Ökad satsning på sommarjobb för Danderyds unga – **1.0Mkr**
- Avbryta den påbörjade processen med att ge bort pensionärsradhusen i Enebyberg till omtvistade Blomsterfonden och därmed spara kostnader i konsulttjänster, jurister etc – **+0.5Mkr**
- Införa 1%-procentsregeln om konstnärlig utsmyckning vid byggnation och med denna budgetpost skapa strukturer för hur konstnärlig utsmyckning kan få större plats i kommunen – **0.5Mkr**

Varav exploatering – extra anslag om 1.5Mkr *(Tilläggsyrkande)*

- Utreda återstart av kommunalt bostads- och fastighetsbolag i Danderyd *(Ett aktivt bolag som även arbetar med Fastighetsutveckling med fokus på uppfyllande av behov hos främst våra unga och äldre kommuninvånare men även personer mitt i livet som fått ändrade levnadsförhållanden)* – **0.5Mkr**
- Förberedande projekteringsarbete för föreslagna investeringar enligt listan med våra förslag på ”Investeringar under planeringsperioden 2027-2029” nedan utöver majoritetens avsatta medel – **1.0Mkr**

Socialnämnden – extra anslag om 15Mkr *(Tilläggsyrkande)*

- Vi återföra medel som lagts i ”koncernreserven” i majoritetens budget. Vi anser att socialnämnden är de som bäst kan parera eventuella volymändringar.
- Riskreserv inom nämndens budget för eventuella felberäkningar i volymer – **5.0Mkr**
- Utreda återstart av kommunal hemtjänst i egen regi (för invånarnas valfrihet och för att säkra kommunens upphandlingsförmåga) **– 2.0Mkr**
- Höjning av Hemtjänstcheck utöver majoritetens förslag med ytterligare 2% för stärkt kvalitet **– 2.0 Mkr**
- Höjning av Omsorgspeng utöver majoritetens förslag med ytterligare 2% **- 6.0Mkr**

Genom resurstillskotten kan verksamheterna:

- Ge hemtjänstpersonalen förutsättningar att ägna mer tid åt de äldre och bättre arbetsmiljö.
- Säkerställa att hemtjänstutförare och boenden håller hög kvalitet genom skärpt uppföljning och tydligare krav av både privata och kommunala utförare.
- Förbättra matkvaliteten på kommunens vård- och omsorgsboenden.

Tekniska nämnden – oförändrat anslag

Socialdemokraternas önskade prioritering inom nämnden för budgetåret 2027:

- Satsning på planerat underhåll av anläggningar
- Säkerställning av erforderlig snöröjning
- Stärkt satsning på trafiksäkerhet
- Trygghetsskapande åtgärder (t ex. belysning) samt satsning på ljud- och bullerreducering
- Minskat slöseri och onödiga ej politiskt förankrade åtgärder, genomgång av dyra metodval
- Genomgående användning av kantsten i granit (ej betong)
- Genomlysning av administration, overhead och kostnader för kommunikation

Utbildningsnämnden – extra anslag om 25Mkr *(Tilläggsyrkande)*

- Peng till grundskolan höjs med ytterligare 1,5% för att bibehålla och förbättra dagens kvalitetsnivå med nuvarande organisering och lokaliseringar – **19Mkr**
- Peng till förskola, förskoleklass, och fritidshem ökas ytterligare 1% för att utveckling av kvalitetsnivå under budgetperioden – **6Mkr**

Vi vill genom tillförda medel enligt ovan ge skolorna och förskolorna rätt budgetförutsättningar för att:

Säkra tillräcklig bemanning och mindre grupper

- Undvika de personalnedskärningar som följer av majoritetens besparingsförslag, motsvarande uppskattningsvis omkring 20 lärare i grundskolan under 2027.
- Minska klasstorlekarna i grundskolan och införa tydliga riktmärken:
    - högst 20 elever per klass i låg- och mellanstadiet,
    - högst 25 elever per klass i högstadiet.
- Minska barngruppernas storlek i förskolan och införa riktmärken för personaltäthet:
    - cirka en personal per tre barn i åldern 1-3 år,
    - cirka en personal per fem barn i åldern 4-5 år.

Stärka kvaliteten i undervisning och pedagogisk verksamhet

- Öka andelen legitimerade lärare och förskollärare. (I dag är endast 31 procent av personalen i Danderyds förskolor legitimerade förskollärare, jämfört med ett riksgenomsnitt på 46 procent.)
- Erbjuda läxläsning på skoltid eller en sammanhållen skoldag på samtliga skolor.
- Stärka stödet till barn och elever med särskilda behov.

Förbättra elevhälsa, trygghet och välmående

- Säkerställa en fungerande och tillgänglig elevhälsa på alla skolor genom ökad tillgång till skolsköterskor, kuratorer, psykologer och specialpedagoger, med fokus på tidiga insatser och hög närvaro.
- Stärka arbetet mot mobbning och kränkningar genom nolltolerans, gemensamma arbetssätt och systematisk uppföljning på samtliga skolor.
- Motverka stress och psykisk ohälsa bland barn och unga genom förebyggande insatser och fler vuxna i skolan.

Utveckla förskolans verksamhet och arbetsvillkor

- Införa frukost på samtliga förskolor för de barn som behöver det.
- Utöka förskolornas öppettider för att bättre möta familjernas behov.
- Införa fria arbetskläder och arbetsskor för medarbetare inom förskolan.

Hantera kommande kostnadsförändringar

- Möta de ökade kostnader som sannolikt följer av förändrade regler för lärarnas arbetstid.

Kultur- och fritidsnämnden – extra anslag om 10Mkr *(Tilläggsyrkande)*

- Kompensation för pris- och löneökningar för att undvika besparingar verksamheten – **1.5Mkr**
- Utredning förutsättning återöppnande av fritidsgård i Djursholm – **0.5Mkr**
- Gå mot nolltaxor för plan- och hallhyror *(avseende barn- och ungas aktiviteter)* för kommunens föreningar – **2Mkr**
- Införa fritidsbank i kommunen – **0.5Mkr**
- Anställning av en ny kulturproducent – **0.5Mkr**
- Halvering av taxan i kulturskola samt gratis instrumenthyra – **1.5Mkr**
- Försvara Träffpunkten i Enebyberg **– 0.5Mkr**
- Krafttag mot alkohol och droger (Förstärkning av Ungt Fokus, fler öppna aktiviteter, informationssatsning, utökade drogtester) **– 3Mkr**

Fastighetsnämnden – extra anslag om 8Mkr *(Tilläggsyrkande)*

- Vi tillför den återinrättade Fastighetsnämnden ytterligare medel för att stärka underhållet i våra fastigheter och för att undvika att skjuta kostnader på kommande generationer. Vi anser att Majoritetens systematiska besparingar på underhållet av våra gemensamma tillgångar är en dålig strategi. Vi Socialdemokrater vill erbjuda våra medborgare fullgoda, fina och fräscha lokaler oavsett om det gäller ytor för våra barn, funktionsnedsatta eller äldre.

Investeringar under planeringsperioden 2027-2029 *(Tilläggsyrkande)*

2027

- Starta arbetet med utbyggnad av Mörbyhallen för truppgymnastik
- Reinvestering i seniorradhusen i Enebyberg
- Starta byggnationen av en mer ambitiös ny läktare, servicebyggnad inklusive omklädningsrum och toaletter vid Danderyds Arena och påbörja arbetena
- Utreda möjlig anpassning av Storkalmars vård- och omsorgsboende för fortsatt boende för äldre i kommunal ägo
- Tillgänglighetsanpassning av samtliga idrottsplatser och anläggningar

2028

- Genomföra förbättrande åtgärder i våra ishallar, generell upprustning samt utreda förutsättningar för elitspel i kommunen
- Start projektering ny sporthall
- Fortsatt tillgänglighetsanpassning av samtliga idrottsplatser och anläggningar

2029

- Utreda ett eventuellt nytt Kultur- och kommunhus i kommunal ägo
- Start av projektering för ny ishall
- Fortsatt tillgänglighetsanpassning av samtliga idrottsplatser och anläggningar

Investeringar ovan skapar ökade kapitalkostnader (räntekostnader) motsvarande idag 2.3% på investerat belopp samt ökade driftskostnader för aktuellt objekt år 2 efter aktiverad investering och driftsatt anläggning. Investeringarna skapar också direkta kostnader i form av förberedande planerings- och projekteringsinsatser.

Danderyd 2027-11-07

Jenny Åkervall, gruppledare Socialdemokraterna i Danderyd